

EISTEDDFOD YR URDD SIR DDINBYCH 2020

Rhif 149 - Ymgom Bl 7, 8 a 9 (2 – 4 mewn nifer)

Detholiad o '**Darn Bach o Bapur**', Angharad Tomos, golygwyd gan Carys Edwards

Cymeriadau: Trefor Beasley
Eileen Beasley, ei briod
Beili 1
Beili 2

Mae Trefor yn eistedd a'r gadair mewn ystafell sy'n amlwg yn gwbl wag ond am y gadair a charped o'i flaen, mae'n edrych yn drist ac syth o'i flaen fel petai yn meddwl yn ddwys am rhywbeth. Daw Eileen i mewn.

Eileen: Trefor? Ti'n iawn? Ti'n edrych fe petai ti'n bell i ffwrdd.

Trefor yn troi ac yn edrych ar Eileen yn drist ac yn llwyddo i roi gwên fach iddi ac yn gweld amlen frown yn ei llaw.

Trefor: Un arall?

Eileen: Ie, newydd ddod trwy'r drws. Bil treth arall gan Gyngor Llanelli.

Trefor: 'S dim synnwyr yn hyn. Mae pawb ar y Cyngor yn siarad Cymraeg, ond 'co ni'n cael bil uniaith Saesneg unwaith eto wrthyn nhw. Mae'r peth yn warthus.

Eileen: *(Yn amlwg wedi bod drwy hyn sawl gwaith.)* Wel, ni'n gwybod beth yw'r ateb ond y'n ni, wnawn ni ddim i dalu fe 'te.

Trefor: *(Gan edrych arni)* Wyt ti wir yn meddwl 'ny, Eileen?

Eileen: *(gan droi at ei gŵr)* Odw, Trefor. *(Daw i sefyll at ei gŵr)* Fe ofynnwn ni unwaith eto am ffurflen Gymraeg a phan gawn ni un, fe dalwn ni!

Trefor: Ond Eileen,' s 'da ni fawr o ddim byd ar ôl.

Eileen: *(yn rhoi ei llaw ar ysgwydd Trefor)* Ond Trefor, ni wedi gwrthod bob tro hyd yn hyn, allwn ni ddim ildio nawr. Dim ond tamed bach o bapur yw e. Allem ni gyfieithu'r peth fy hun tase hi'n dod i 'ny...

(Daw Beili 1 a 2 i mewn)

Beili 1 : Mr a Mrs Beasley?

Trefor: *(yn ddiamynedd)* Chi to! Beth sy'n bod nawr?

Beili 1.: O'r Cyngor y'n ni. Fi yw Mr Davies

Beili 2: A fi yw Mr Lewis. Beilis y'n ni.

- Eileen: Ie, fel y'ch chi'n gweud bob tro!
- Beili 1: Yn ôl y wybodaeth sydd 'da ni, dy'ch chi ddim wedi talu'r dreth, ac felly ry'n ni wedi dod i gymryd eich eiddo chi...
- Beili 2: *(yn camu at Beili 1)* Eich eiddo chi...
- Eileen: Chi'n gwybod pam wy'n gwrthod talu? Os trefnwch chi fy mod i'n cael ffurflen Gymraeg, fe dala i'r swm heddiw.
- Trefor: Dyma'r bumed tro i chi ddod yma, sdim dodrefn ar ôl gennym ni.
- Beili 1: Mr a Mrs Beasley. Y cwbl ry'n ni'n ei wybod yw bod raid inni gymryd celfi o'ch tŷ chi heddi - yn gyfwerth â'r swm o wyth bunt. Ydych chi ishe awgrymu rhywbeth penodol? *(Mae'n edrych o'i gwmpas)*
- (Eileen a Trefor yn edrych ar ei gilydd a chwerthin gan mai dim ond y gadair a'r carped / mat sydd ar ôl)*
- Eileen: Sa i isie i chi gymryd unrhyw beth o 'ma. Ewch chi yn ôl at y Cyngor a dywedwch chi wrth Mr Richards...
- Beili 1: *(gan dorri ar ei thraws)* Mrs Beasley, 'dych chi ddim yn deall. Chawn ni ddim...
- Trefor yn torri ar eu traws.*
- Eileen: Chi sydd ddim yn deall! Chi wedi galw yma am dros gyfnod o wyth mlynedd bellach, ac wedi cymryd y piano...
- Beili 1: Mrs Trefor, doedd dim dewis gennym, roedd yn rhaid mynd a'r piano .
- Beili 2 : *(yn amneidio)* Ie, Y piano
- Eileen: Ond Delyth, y'n ferch fach i, oedd bia'r piano, ac fe dorrodd hi ei chalon...
- Beili 1: Mrs Beasley, peidiwch â gwneud pethau'n anodd.
- Trefor: Beth yn union ydych chi ddim yn ei ddeall? Mae Mrs Beasley wedi egluro bob tro na fyddwn ni'n talu'r bil nes y cawn ni un yn y Gymraeg.
- Beili 1: Ond Mr a Mrs Beasley. *(Yn gorchymyn i Beili 2 ddangos y rhestr iddo)* Ry' ni eisoes wedi mynd a'r sofffa...
- Beili 2: A'r cadeiriau
- Eileen: A'r drych ... Oedd yn anrheg priodas
- Beili 2: A'r bwrdd
- Eileen: A does gennym ni fawr o ddim ar ôl.

Trefor: Mae'r stafell yn gwbl foel

Beili 1 yn siarad yn awdurdodol ac yn edrych ar y carped.

Beili 1: Felly bydd yn rhaid mynd a'r carped. (*Gorchymyn i Beili 2 rowlio'r carped*).

Eileen: Ond ... *Trefor yn codi ac yn rhoi ei fraich o amgylch Eileen i'w chysuro*

Beili 2 yn rowlio'r carped a phawb yn ei wyllo

Trefor: (yn grac ac yn codi o'r gadair) Ewch a'r gadair hefyd, fydd dim ar ôl gennym ni wedyn. Ond bydd Eileen a minnau yn berffaith iawn.

Beili 1: Pam eich bod chi'n gwneud popeth mor anodd i chi eich hun.

Eileen: Am nad ydym yn fodlon talu'r bil treth nes y cawn ni un yn y GYMRAEG!

Beili 2 yn rhoi'r carped o dan ei fraich ac yn cychwyn cerdded i ffwrdd gan 'dwt, twtian'. Beili 1 yn cymryd y gadair a'i ddilyn gan ysgwyd ei ben mewn anobaith.

Beili 1: Gobeithio na fydd raid inni ddod 'ma to.

Eileen a Trefor yn sefyll ar lwyfan gwag yn eu gwyllo yn mynd. Saib

Trefor: (gan wasgu ysgwydd Eileen a dweud yn bendant) Fe ddown ni drwy hyn Eileen, gyda'n gilydd.

Eileen: Gnawn, Trefor, fe ddown ni drwy hyn. Penderfyniad, brwydro, aberth, dyna sy'n rhaid i ni gredu ynddo.

Trefor: Ie, a chofio geiriau Mr Saunders Lewis ... "Nid dim llai na chwyldroad yw adfer yr iaith Gymraeg yng Nghymru"

Eileen: "Trwy ddulliau chwyldro yn unig y mae llwyddo."

Y ddau yn edrych ar ei gilydd a gwenu.

Y DIWEDDD